

สื่อและรูปแบบทางสังคม (Social Model)
ในทศวรรษหน้า มุมมองจากผู้ด้อยโอกาส

โดย นายต่อพงศ์ เสถานนท์
อุปนายกสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย

เค้าโครงการนำเสนอ

- ปัญหาในเชิงโครงสร้างของสังคม
- โครบ้างที่ถูกกั้นออกจากโครงสร้าง
- สิทธิ สักดิ์ศรีและสถานะของผู้ด้อยโอกาสในมิติทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม
- คำถามหลักที่ต้องหาคำตอบ
- บทบาทสื่อกับการแก้ปัญหา
- จินตนาการสื่อทศวรรษหน้าจะเป็นอย่างไร ?
- รูปแบบทางสังคมในจินตนาการ

ปัญหาในเชิงโครงสร้างของสังคม

- การมีค่านิยมกระแสหลักของสังคมและแผ่อิทธิพลไปในทุกภาคส่วน
- การแบ่งแยกคน ด้วยถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง
- การเข้าถึงทรัพยากรความมั่งคั่งและโอกาสของสังคม
- การเลือกปฏิบัติต่อบุคคลอื่นเนื่องมาจากความแตกต่าง

ใครบ้างที่ถูกกันออกจากสังคม

- เชื้อชาติ - ชนกลุ่มน้อย กลุ่มชาติพันธุ์
- ภาษา - คนไทยมุสลิม ชาวไทยเขมร ชาวไทยภูเขา ชาวมอญ ชาวกะเหรี่ยง ฯลฯ
- เพศ - สตรีและเพศทางเลือก
- อายุ - เด็กและคนชรา
- ความพิการ - คนพิการกลุ่มต่างๆ
- สภาพทางกายหรือสุขภาพ - ผู้ป่วย ผู้ติดเชื้อ
- สถานะ - คนไร้สัญชาติ
- สถานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม - คนยากจน ผู้มีรายได้น้อย กรรมกร ผู้ใช้แรงงาน
- ความเชื่อทางศาสนา - กลุ่มศาสนาทางเลือก
- การศึกษาอบรม - กลุ่มคนที่มีการศึกษาต่ำตามระบบการศึกษา
- ความคิดเห็นทางการเมือง - เสียงส่วนน้อยที่เห็นต่างจากเสียงส่วนใหญ่

สิทธิ ศักดิ์ศรีและสถานะของผู้ด้อยโอกาสในมิติทางสังคม

เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม

- มิติทางสังคม - การถูกกีดกันออกจากกระแสค่านิยมหลัก, เป็นผู้รับการสงเคราะห์, การเป็นพลเมืองชั้นที่สอง
- มิติทางเศรษฐกิจ — ไม่สามารถกำหนดวิถีชีวิตด้วยตนเองได้ เป็นผู้ถูกบังคับให้ต้องบริโภค , ไม่มีกรรมสิทธิในทรัพยากรต่างๆ , รับผิดชอบต่อชนส่วนน้อยจากการทำงาน
- มิติทางการเมือง — เป็นผู้เลือกตั้ง , เป็นผู้รับผลจากนโยบายสาธารณะ , เป็นเครื่องมือสร้างความชอบธรรมให้กลุ่มการเมือง
- มิติทางวัฒนธรรม — เป็นคนบาป เป็นคนไร้ศาสนา เป็นคนประหลาด เป็นผู้นำเวทนา

คำถามหลักที่ต้องหาคำตอบ ?

- ทำไมสังคมถึงต้องแบ่งแยกคนออกจากกัน ?
- จะทำอย่างไรให้สังคมมีความเท่าเทียม ?
- กระบวนทัศน์ใหม่ในการพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาในเชิงโครงสร้างจะเป็นอย่างไร ?
- ใครจะเป็นผู้แก้ปัญหาทั้ง 3 ข้อข้างต้น ?

บทบาทสื่อกับการแก้ปัญหา

- ในฐานะผู้ให้ความรู้
- ในฐานะผู้พิทักษ์
- ในฐานะผู้ตรวจสอบ
- ในฐานะที่ระบายน
- ในฐานะที่รื้อเรียง
- ในฐานะผู้สร้างอัตลักษณ์
- ในฐานะผู้สร้างความสุข
- ในฐานะเป็นผู้สร้างประชาธิปไตย

หมายเหตุ ทั้งนี้ในการทำหน้าที่ต้องยืนอยู่บนหลักของจริยธรรม สิทธิ เสรีภาพ และการเคารพซึ่งกันและกัน

จินตนาการสื่อทศวรรษหน้าจะเป็นอย่างไร ?

- ปีที่1-2 การจัดตั้งองค์กรของรัฐที่ทำหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญและเตรียมความพร้อมประชาชน เพื่อการถือครองกรรมสิทธิ์ในสื่อ
- ปีที่ 3-4 ประสานความร่วมมือเจรจาต่อรอง แสวงหา จัดสรรผลประโยชน์ของกลุ่มต่างๆ เพื่อการจัดสรรทรัพยากรสื่อสาธารณะอย่างเป็นธรรม
- ปีที่ 5 - 6 สร้างความสำนึก ความรู้สึก เป็นเจ้าของ ความหวงแหน การเห็นคุณค่า และการใช้ประโยชน์จากสื่อให้กับประชาชนในวงกว้างและละเอียดมากยิ่งขึ้น
- ปีที่ 7 -8 ทดลองปฏิบัติการ ถอดบทเรียน แก้ไข ทบทวน เพื่อให้ประชาชนได้สามารถทำหน้าที่สื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล
- ปีที่ 9-10 สื่อเป็นของประชาชนและทำหน้าที่ทั้ง8 ประการตามข้อ 5 ได้อย่างสมบูรณ์

หมายเหตุ ในการดำเนินการตามช่วงต่างๆต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

เนืองยั่งยืนและปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์

รูปแบบทางสังคมในจินตนาการ

- ทางสังคม - สังคมที่ไม่แบ่งคนออกจากกันมีความเสมอภาคเท่าเทียมกันในปัจจัยพื้นฐานที่เป็นตั้งต้นของชีวิต
- ทางเศรษฐกิจ - เศรษฐกิจที่มีโอกาสสำหรับทุกคน , มีการกระจายทรัพยากรที่เป็นธรรมมากขึ้น
- ทางการเมือง - เป็นสังคมประชาธิปไตยที่แท้จริง , มีรัฐบาลที่เป็นของประชาชน , มีการลดรายจ่ายภาครัฐและกระจายไปสู่ภาคประชาชน
- ทางวัฒนธรรม - มีวัฒนธรรมความคิดในเชิงเหตุผล เคารพในความแตกต่างที่หลากหลาย ไม่เป็นสังคมที่กลุ่มอำนาจในกระแสหลักเป็นผู้ผูกขาดการสร้างค่านิยมในสังคม